

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата юридичних наук
Єщук Ольги Михайлівни на дисертацію Циганка Сергія Васильовича
«Адміністративно-правовий статус регіональної прокуратури в Україні»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за
спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове
право; інформаційне право

1. Актуальність теми дисертації

У системі механізму держави невід’ємне місце належить прокуратурі, діяльність якої характеризується виключно публічним державницьким характером. Вона стоїть на сторожі захисту від грубого порушення прав громадян і держави, коли відновлювати їх доводиться засобами держави на основі реалізації жорстких правових норм. Прокуратура України забезпечує захист прав і свобод людини та загальних інтересів суспільства й держави від особливо небезпечних діянь із застосуванням суворих засобів державно-правового примусу, коли інші приватні та публічні суб’єкти в силу високої суспільної небезпеки діяння вже є безсилими. Саме на цих аспектах зосереджує свою увагу С.В. Циганок на початку дисертаційного дослідження, і досить вдало.

Відповідно до Конституції України прокуратура не належить до жодної гілки влади (законодавчої, виконавчої, судової). Вона функціонує як незалежний державний орган.

Україна направляє свої помисли до європейської спільноти, наша країна зробила свій європейський вибір, саме через це виникла необхідність узгодження державно-правових інститутів нашої держави з схожими структурами країн Європейського Союзу. Це торкнулося і реформування адміністративно – правового статусу регіональної прокуратури України у

напрямі побудови правової, демократичної, соціальної держави, у майбутньому країни Європейського Союзу.

Хотілося б зазначити, що Перше теоретичне обґрунтування необхідності існування у державі органу, що здійснював би функції, які у сучасному суспільстві виконує прокуратура, належить видатному давньогрецькому мислителю Аристотелю (384 — 322 рр. до н.е.)

Сам термін “прокурор” став застосовуватися тільки на початку XVIII століття, а до того відповідні посадові особи у Франції називалися “людьми короля”. При цьому функції прокуратури з моменту її виникнення не зводилися тільки до сфери суто правової.

Отже, дисертаційне дослідження на тему «Адміністративно-правовий статус регіональної прокуратури в Україні» є абсолютно актуальним, своєчасним та комплексним монографічним дослідженням, що розв’язує нові та сучасні проблеми адміністративного права, та позитивно впливає на науку в цілому.

2. Ступінь обґрунтованості положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Під час опрацювання обраної проблематики у дисертаційній роботі використана сукупність методів наукових досліджень. Діалектичний метод надав можливість сформулювати положення наукової новизни («уперше») (підрозділи 1.2, 2.1, 3.2).

Історичний метод допоміг виявити аспекти виникнення адміністративної правосуб’єктності регіональних прокуратур (підрозділ 1.2). Широкого застосування набули логічні методи аналізу й синтезу, що використовувалися в більшості підрозділів дисертації (1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1) – для виявлення одиничних правових складових адміністративно-правового статусу регіональної прокуратури і формування з них нових юридичних конструкцій. Системний підхід було використано під час розкриття правових меж

адміністративно-правового статусу регіональної прокуратури, адміністративної відповідальності та аналізу зарубіжного досвіду (підрозділи 2.3, 3.1).

Метод дедукції використовувався для здійснення аналізу правових явищ від загального до одиничного узагальнення (підрозділи 1.1, 2.1, 2.2). І навпаки – метод індукції на основі узагальнення одиничних юридичних фактів дав можливість сформулювати нові якісні положення (підрозділи 2.3, 3.2).

Метод класифікації допоміг упорядкувати елементи адміністративно-правового статусу регіональної прокуратури (підрозділи 1.1, 2.1, 2.2). Формально-догматичний метод використано під час розкриття нормативного регулювання обраної проблематики, а також для розкриття окремих складових адміністративно-правового статусу (підрозділи 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1). Метод порівняльного законодавства забезпечив опис запозичень позитивного досвіду країн-учасниць Європейського Союзу (далі – ЄС) (підрозділ 3.1). Соціологічний метод допоміг здійснити власне соціологічне опитування (Додаток А до дисертації).

Метод правового прогнозування разом із методами правотворчості стали в нагоді під час формування проектів адміністративно-правових актів (підрозділ 3.2, Додаток Б до дисертації).

Мета роботи полягає в тому, щоб на основі комплексного аналізу ~~теоретико-методологічних засад~~ адміністративно-правового статусу

наукових завдань, які під час виконання роботи він успішно виконав.

Підсумки розроблення проблеми в цілому, окремі її аспекти, одержані узагальнення та висновки були оприлюднено під час роботи трьох науково-практичних конференцій: «Розвиток державності та права в Україні: реалії та перспективи» (м. Львів, 2016 р.), «Цінність права як найефективнішого регулятора суспільних відносин» (м. Харків, 2016 р.), «Сучасні наукові

дослідження представників юридичної науки – прогрес законодавства України майбутнього» (м. Дніпро, 2017 р.), що свідчить про ґрунтовний підхід здобувача до обраної проблематики.

Таким чином, аналіз змісту роботи свідчить про самостійну, завершену, аргументовану, комплексну роботу і дозволяє констатувати високий науково-теоретичний та прикладний рівень дослідження. Вдала структурна побудова дисертації свідчить про науково вивірений та аргументований підхід до вирішення визначених завдань і досягнення мети дослідження.

3. Достовірність та наукова новизна одержаних результатів

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що робота є визначається тим, що дисертація є першим комплексним монографічним дослідженням у вітчизняній правовій літературі, присвяченим аналізу адміністративно-правового статусу регіональної прокуратури в Україні. У результаті здійсненого аналізу сформовано низку висновків, рекомендацій і пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства України в сфері діяльності регіональної прокуратури.

У роботі автором уперше доведено, що існують дві історичні стадії виникнення правосуб'єктності регіональної прокуратури: перша – під час колонізації українських земель іноземними державами (прокуратура за часів Російської імперії; під час входження українських земель до складу Австро-Угорської імперії та перебування у складі СРСР), друга стадія – власне українська прокуратура, поділена на певні етапи: прокуратура часів національно-визвольних змагань 1917-1922 рр. і періоду незалежності України 1991-2014 рр.

Циганком С.В. визначено, що обов'язок професійного розвитку прокурорів регіональних прокуратур є провідною складовою їх адміністративно-правового статусу як виконання організаційно-правової

підготовки та навчання, що забезпечується керівником регіональної прокуратури, а її порядок та умови, визначені законодавством, полягають у підвищенні рівня професійної освіти, розвитку правосвідомості та правової культури прокурорів регіональної та місцевої прокуратур, взаємодії з Генеральною прокуратурою України та прокуратурами країн-учасниць ЄС.

Досить обґрунтованим є поняття адміністративно-правового статусу регіональної прокуратури, що на відміну від раніше сформованих визначає регіональну прокуратуру як невід'ємний елемент судової влади з деякими перехідними положеннями функцій виконавчої влади, що визначають її місце в системі органів правосуддя, адміністративну правосуб'єктність, адміністративні обов'язки, права, засади та підстави адміністративної (спеціальної дисциплінарної) відповідальності в аналізованій сфері.

В роботі дістали подальшого розвитку наукові положення щодо нормативного регулювання адміністративно-правового статусу регіональної прокуратури в Україні, які полягають у визначенні елементів такого статусу на основі норм адміністративного права, зовнішнім виразом яких є ієрархічна система джерел адміністративного права, до складових яких, на відміну від раніше сформованих, віднесено загальноєвропейське законодавство, а також конституційні норми та ті, що встановлюються на основі спеціального закону, наказів Генеральної прокуратури та деяких інших підзаконних нормативно-правових актів.

У дисертаційній роботі Циганка С.В. дістали подальшого розвитку наукові положення компаративістичної характеристики досвіду країн-учасниць ЄС та України щодо визначення адміністративно-правового статусу регіональної прокуратури, які, на відміну від раніше описаних, опираються, по-перше, виключно на законодавство країн-учасниць ЄС, по-друге, відхиляють будь-яку управлінську складову в цій сфері, розвиваючи позитивний досвід Великої Британії, Литви, Польщі, Федеративної республіки Німеччина, що потребує запозичень щодо наближення статусу прокурорів в Україні до адміністративно-правового статусу суддів.

Отже, дисертація Циганка Сергія Васильовича на тему: «Адміністративно-правовий статус регіональної прокуратури в Україні», подана на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук є абсолютно новим монографічним дослідженням, яке містить ґрунтовні наукові результати, що вирішують конкретні завдання в площині вітчизняної науки.

4. Наукова і практична цінність дисертації

Аналіз змісту роботи свідчить про самостійне, завершене, аргументоване, комплексне дослідження і дозволяє констатувати його високий науково-теоретичний та прикладний рівень. Вдала структурна побудова дисертації доводить науково вивіреним та аргументованим підхід до вирішення визначених завдань і досягнення мети дослідження. Висунуті й обґрунтовані дисертантом положення та рекомендації мають значну наукову цінність, оскільки в дисертації пропонуються нові шляхи вирішення важливого загальнодержавного завдання, яке реалізується у сфері дії права та за допомогою права.

Кількість публікацій, обсяг, якість, повнота висвітлення результатів та розкриття змісту дисертації відповідає вимогам МОН України.

Публікації автора повною мірою висвітлюють основні наукові положення дисертації. Так, дисертантом Циганком С. В. визначена адміністративна відповідальність у сфері діяльності регіональної прокуратури в Україні, поняття та функції адміністративно-правового статусу регіональної прокуратури в Україні, адміністративні права регіональної прокуратури в Україні, історичні аспекти виникнення адміністративної правосуб'єктності регіональної прокуратури в Україні та зарубіжний досвід визначення адміністративно-правового статусу регіональної прокуратури тощо.

У Циганка С.В. достатня кількість публікацій, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації у них він досить вдало досліджує теоретичні проблеми визначення поняття адміністративно-правового статусу регіональної прокуратури; проблеми класифікації адміністративних обов'язків регіональної прокуратури в Україні; історичні передумови становлення інституту регіональної прокуратури підчас окупації українських земель іноземними державами.

Загалом, можна вважати, що у висновках дисертації наведено теоретичне узагальнення та нове розв'язання наукового завдання щодо адміністративно-правового статусу регіональної прокуратури в Україні, формулювання обґрунтованих висновків та пропозицій з його удосконалення та приведення у відповідність до міжнародних стандартів.

Отже, дисертаційна робота завершується розгорнутими, науково та практично цінними висновками, які впливають зі змісту роботи. Дисертаційне дослідження виконано С.В. Циганком самостійно, з використанням останніх досягнень науки адміністративного права.

Усі сформовані в ньому положення й висновки обґрунтовано на основі особистих досліджень автора, таким чином наукова і практична цінність дисертації є повністю обґрунтованою та доведеною, що позитивно впливає на розвиток науки та діяльності публічної адміністрації загалом.

5. Практичне значення одержаних результатів

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані в дисертації висновки та узагальнення спрямовані на вдосконалення нормативно-правових актів у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху за допомогою автоматизованих систем і практики їх застосування, на розвиток науки адміністративного права і процесу, підвищення рівня професійної підготовки спеціалістів юридичного профілю і використовуються у:

– *науково-дослідній сфері* – для подальшого теоретичного розроблення питань адміністративно-правового статусу регіональної прокуратури в Україні (акт упровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– *правотворчості* – щодо вдосконалення чинного законодавства у сфері адміністративно-правового статусу регіональної прокуратури України (додаток В до дисертації);

– *правозастосовній діяльності* – щодо покращення адміністративно-правового статусу регіональної прокуратури в Україні (акт упровадження прокуратури Херсонської області);

– *навчальному процесі* – під час розроблення та викладання навчальних дисциплін «Актуальні проблеми теорії адміністративного права» та «Актуальні проблеми адміністративної відповідальності», у підготовці відповідних підручників, навчальних посібників, конспектів лекцій (акт упровадження Науково-дослідного інституту публічного права).

6. Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Дисертаційне дослідження містить певні неузгодженості, на які слід зосередитись, зокрема:

1) Здобувач зазначає, що узявши за основу Закон України № 1404-VIII «Про прокуратуру», можна виділити в ньому такі основні функції адміністративної діяльності регіональної прокуратури: представницька – щодо взаємодії на регіональному рівні з публічними й приватними особами; – організаційно-правова – щодо розпорядчо виконавчої адміністративної діяльності управлінь (відділів) регіональної та відповідних місцевих прокуратур; кадрова – щодо відбору, призначення і звільнення з посад прокурорів регіональних та місцевих прокуратур, притягнення їх до дисциплінарної відповідальності; навчальна – щодо підвищення кваліфікації прокурорів; контрольна – щодо ведення та аналізу статистичних даних, узагальнення практики застосування законодавства й інформаційно-

аналітичного забезпечення прокурорів. Слід їх більш детально охарактеризувати та описати (підрозділ 1.2).

2. Особисто для нас лишилося нез'ясовним – які ж особливості нормативного регулювання адміністративно-правового статусу регіональної прокуратури в Україні (підрозділ 1.3).

3. Чи розкрито у дисертації під час дослідження зарубіжного досвіду визначення адміністративно-правового статусу регіональної прокуратури, яку ж країну (чи країни) він вважає «найуспішнішою», «найдосконалішою» в цьому плані? Хотілося б почути аргументовану відповідь.

4. Досить доречним та вдалим було б презентувати запропонований автором Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо попередження систематичного невиконання законних вимог та клопотань учасників кримінального провадження» до комітету Верховної Рада України з питань правової політики та правосуддя, в якому б зазначалося, що пропозиції, які виносяться здобувачем обговорені на засіданні комітету та у подальшому будуть враховані під час реалізації повноважень суб'єктів права законодавчої ініціативи і звичайно покращать діяльність суб'єктів публічної адміністрації у сфері визначення сучасного адміністративно правовий статусу регіональної прокуратури в Україні. Від цього дисертаційне дослідження значно виграло та було б більш підкріпленим з точки зору практичного застосування.

Проте, вищевказані зауваження вказують про широке та комплексне монографічне дослідження, яке розв'язує значне коло питань сучасної юриспруденції.

7. Висновки

Дисертаційне дослідження Циганка Сергія Васильовича на тему «Адміністративно-правовий статус регіональної прокуратури в Україні» за своєю актуальністю, новизною та обґрунтованістю одержаних результат

відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, що затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567. Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення і результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до встановлених вимог МОН України.

Дисертаційна робота виконана вперше і поглиблює існуючі знання юридичної науки, а саме є суттєвим внеском до теорії адміністративного права і процесу. Дисертація є завершеною, самостійно підготовленою, кваліфікаційною, науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані та практично цінні результати, що вирішують важливе наукове завдання.

Підсумовуючи викладене, варто відзначити, що дисертаційне дослідження на тему «Адміністративно-правовий статус регіональної прокуратури в Україні» є самостійним, завершеним, комплексним монографічним дослідженням та має високий науково-теоретичний та прикладний рівень, а його автор – Циганок Сергій Васильович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент –

доцент кафедри адміністративного

і господарського права

Херсонського державного університету

кандидат юридичних наук, доцент

О. М. Єщук

